

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Інклюзія в соціальній сфері

Шифр та назва спеціальності

231 – Соціальна робота

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Соціальна робота

Кафедра

Педагогіки і психології управління соціальними системами ім.акад. І.А. Зязюна (301)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова), Обов'язкова

Семестр

1

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Грень Лариса Миколаївна

Larysa.Hren@khpі.edu.ua

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім.акад. І.А.Зязюна НТУ «ХПІ»

Автор понад 230 наукових та навчально-методичних праць.
Курси: «Адаптивне управління», «Основи інформаційно-аналітичної діяльності керівника соціального закладу», «Інформаційна політика та PR-технології в управлінні», «Оцінка потреб громад в соціальних послугах», «Розвиток громадянських компетентностей», «Інклюзія в соціальній сфері», «Соціальна педагогіка», «Лідерство в освіті», «Педагогіка фасилітації».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Акцент зроблено на розгляді понять «соціальна ізоляція», «соціальна інклюзія» та «соціальна інтеграція»; представлено поняття, принципи та складові інклюзії та інклюзивної освіти; розглянуто труднощі, які виникають під час впровадження інклюзивної освіти; проаналізовано досвід реалізації програм та проектів громадсько-активних шкіл України, роботи інклюзивних ресурсних центрів, спрямованих на забезпечення соціальної інклюзії.

Мета та цілі дисципліни

Метою навчання дисципліни є пізнання здобувачами освіти сутності соціальної інклюзії, що стосується інтересів і прав усіх людей, включно з тими, хто перебуває у соціальних закладах, соціально інклюзивного суспільства як такого, де всі люди відчувають свою цінність, де поважається різність та несхожість індивідів, а основні потреби задовольняються для того, щоб уможливити гідне життя.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

СК20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.
ФК2. Здатність надавати допомогу соціально неадаптованим сім'ям у набутті навичок відповідального батьківства та пошуку власних ресурсів для самостійного розв'язання життєвих проблем сім'ї.

Результати навчання

РН13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.
ПРН2. Володіти різними технологіями та методами подолання складних життєвих обставин сімей, дітей та молоді, зокрема в межах повноважень організувати навчання батьків розуміти потреби дітей та добирати способи задоволення потреб дітей відповідно до їх віку та індивідуальних особливостей методами ненасильницького дисциплінованого впливу.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні роботи – 32 год., самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Вступ до соціальної роботи.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій через активний діалог, дискусію, проблемні питання. Застосовується колективне створення теоретичного контенту. За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з книгою); наочні (розробка проектів, презентація); ігрові (рольові); інтерактивні (створення, обговорення відеоматеріалів, презентації, проекти, створення інших видів інформації); самостійні (опрацювання лекційного матеріалу та створення практичних завдань); дослідницькі (теоретичний аналіз наукових джерел, емпіричне дослідження).

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Вступ до інклюзії в соціальній сфері

Соціальна ізоляція, соціальна інклюзія, соціальна інтеграція.

Тема 2. Інклюзія та освіта.

Від соціальної інклюзії до інклюзії в освіті. Інклюзивна освіта: витоки та концептуальні положення. Чотири ключові аспекти для розуміння інклюзії. Правова основа для розбудови інклюзивних стратегій. Ресурси для запровадження інклюзії в освіті. Стратегії на підтримку інклюзивної освіти. Економічна ефективність інклюзивної освіти та ресурси для її впровадження.

Тема 3. Інклюзія у закладах дошкільної освіти України

Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти» 28 липня 2021 року. Філософія інклюзії. Документи для зарахування до інклюзивної групи. Комплектування інклюзивної групи. Команда психолого-

педагогічного супроводу дитини. Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у період воєнного стану.

Тема 4. Інклюзивна освіта як одна з умов соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Індивідуальна програма розвитку: її реалізація та нормативні документи. Індивідуальна форма навчання. Індивідуальний навчальний план у контексті організації індивідуальної форми навчання.

Тема 5. Інклюзивно-ресурсний центр.

Оцінка розвитку, складання індивідуальної навчальної траєкторії, психолого-педагогічна допомога та системний супровід профільного фахівця. Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами.

Тема 6. Створення інклюзивного освітнього середовища у закладах вищої освіти.

Педагогічні й соціальні труднощі у навчанні в закладі вищої освіти. Упровадження європейських інклюзивних цінностей і принципів у освітнє середовище закладу вищої освіти. Ефективні шляхи підготовки фахівців, які вже працюють в інклюзивних закладах освіти.

Тема 7. Специфіка роботи зі студентами з особливими освітніми потребами в умовах ЗВО.

Психологічний супровід студентів з особливими освітніми потребами в умовах ЗВО.

Шляхи удосконалення процесу психологічного супроводу студентів з особливими освітніми потребами

Тема 8. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи.

Інклюзивна освіта у зарубіжних країнах, три моделі інклюзивної освіти (консервативна – Італія, Німеччина, Австрія, Бельгія й Франція); ліберальна – Великобританія); (соціал-демократична – Данія й Фінляндія). Соціальне виховання дітей з ООП в освітніх закладах Польщі. п'ять моделей надання підтримки педагогам і дітям з ООП (зарубіжний досвід).

Тема 9. Реалізація програм та проектів громадсько-активних шкіл України, спрямованих на забезпечення соціальної інклюзії.

Технологія проведення самооцінювання за міжнародними стандартами якості діяльності громадсько-активних шкіл.

Тема 10. Механізми державного управління інклюзивною освітою на регіональному рівні.

Принципи і функції інклюзивної освіти. Розробка правових норм на міжнародному рівні щодо інклюзії. Сучасний стан законодавства у сфері інклюзивної освіти в Україні. Рівні в організаційній структурі системи управління інклюзивною освітою. Місцеве самоврядування в Україні, Громадські об'єднання як рушійна сила розвитку інклюзивної освіти. [Національна стратегія розвитку інклюзивної освіти на 2020-2030 роки](#). Удосконалення нормативно-правового, економічного та кадрово-мотиваційного механізмів державного управління інклюзивною освітою.

Тема 11. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року.

Виклики на шляху розвитку інклюзивної освіти в Україні.

Теми практичних занять

Тема 1. Вступ до інклюзії в соціальній сфері

Написання есе щодо виховання, роз'яснення та формування у населення толерантного ставлення до людей з інвалідністю.

Тема 2. Інклюзія та освіта

Створити каталог цінностей, які лежать в основі соціальної інклюзії:

Тема 3. Інклюзія у закладах дошкільної освіти України

Розкрити зміни в оновленому Порядку організації інклюзивного навчання в ЗДО.

Тема 4. Інклюзивна освіта як одна з умов соціалізації дітей з особливими освітніми потребами

Написання есе "Інклюзивна освіта: шлях у майбутнє".

Тема 5. Інклюзивно-ресурсний центр

Створення презентації власного іміджу соціального працівника.

Тема 6. Створення інклюзивного освітнього середовища у закладах вищої освіти.

Створення презентації на тему: "Правова основа для розбудови інклюзивних стратегій".

Тема 7. Специфіка роботи зі студентами з особливими освітніми потребами в умовах ЗВО.

Складання стратегічного плану щодо покращення безбар'єрного освітнього середовища у ЗВО.

Тема 8. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи

Зробити порівняльний аналіз досвіду інклюзивної освіти в різних країнах.

Тема 9. Програми та проекти громадсько-активних шкіл України, спрямовані на забезпечення соціальної інклюзії.

Розробити власну програму, спрямовану на забезпечення соціальної інклюзії.

Тема 10. Механізми державного управління інклюзивною освітою на регіональному рівні.

Розробити пропозиції щодо покращення роботи з особами з особливими потребами у власній громаді.

Тема 11. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року.

Візьміть участь у роботі Інформаційно-ресурсного центру НТУ "ХПІ" «Без бар'єрів!» і опишіть свій досвід.

Теми лабораторних робіт

Заповнюється за наявності в плані лабораторних занять.

Самостійна робота

Відомості щодо самостійної роботи та індивідуальних завдань (ІДЗ/РГЗ/КР/КП), якщо це передбачено планом, способів її перевірки та оцінки.

Індивідуальні завдання

Реферат

1. Інклюзивна освіта: витоки та концептуальні положення.
2. Психолого-педагогічний супровід молоді з особливими освітніми потребами.
3. Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у період воєнного стану.
4. Переваги інклюзивної освіти.
5. Сучасний стан законодавства у сфері інклюзивної освіти в Україні.
6. Громадські об'єднання як рушійна сила розвитку інклюзивної освіти.
7. Інклюзивна освіта - підготовка до дорослого життя.
8. Технологія проведення самооцінювання за міжнародними стандартами якості діяльності громадсько-активних шкіл.
9. Економічна ефективність інклюзивної освіти та ресурси для її впровадження.
10. Покращення безбар'єрного освітнього середовища міст України.

Література та навчальні матеріали

«Основна література»

1. Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія: навчально-методичний посібник / Найда Ю.М., Ткаченко Л.М. Під заг. ред. Даниленко Л.І., — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. — 68 с.
2. Всесвітня декларація прав людини // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015
Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій / [Упоряд.: Н. Софій, Ю. Кавун]. – К.: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2005. – 160 с.
3. Конвенція про права дитини // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
Софій Н. З., Найда Ю. М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти // Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник / Кол.: авторів: Колупаєва А. А., Найда Ю. М., Софій Н. З. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І. – К., 2007. – 128 с.
4. Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти» сьогодні, 28 липня 2021 року.
5. Методичний посібник «Організація та реалізація процесу надання фізичного супроводу та допомоги на транспорті пасажиром з інвалідністю. Методичні рекомендації для працівників транспортно-дорожньої інфраструктури». Режим доступу: https://naiu.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/Metodychni-rekomendatsiyi_compressed-1.pdf

«Додаткова література»

1. Міжнародні стандарти якості діяльності громадсько-активної школи. Навчальні програми і тренінги // www.communityschoolstandards.org
2. Онлайн-база даних громадсько активних шкіл // <http://gash.ussf.kiev.ua>
3. О. В. Пащенко, І. А. Гриценко, Н. З. Софій. Інклюзивна освіта в умовах професійно-технічного закладу: Навчально-методичний посібник. – К. : Арт Економі, 2012. – 184 с.
4. Керівні рекомендації для інклюзії: Забезпечення доступу до освіти для всіх. ЮНЕСКО. – 2008. Flowers C., Visnick C., "Evolution of spatial standards POST-COVID-19", Visnick & Caulfield, May 2020, <https://vca-arch.com/spatial-standards-post-covid/>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>
3. Рада національної безпеки України. URL: <http://www.rnbo.gov.ua/>
4. Відділ звернень громадян України. URL: <http://vzvernen.rada.gov.ua/>
5. Президент України. URL: <http://www.president.gov.ua/><http://library.kpi.kharkov.ua/>
6. <http://web.kpi.kharkov.ua/>
7. <http://zakon.rada.gov.ua>
8. <http://me.gov.ua>
9. <http://mlsp.kmu.gov.ua>
10. <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1221.htm>
11. http://sd.net.ua/2010/02/19/neuhauz_socialna_derzhava.html
12. <http://www.onlinevolunteering.org/>
13. <http://un.org>
14. <http://unconf.com.ua>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Підсумкова оцінка розраховується як сума балів за такими критеріями:

Активність при вивченні тем на лекціях - 20 балів

Робота на практичних заняттях за темами: 20 балів

Індивідуальне завдання 10 балів

Поточне тестування=10 балів

Іспит 40 балів

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувачка кафедри
Ніна ПІДБУЦЬКА

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Ольга ГРИБКО